

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA HENRIKA SAUGMANDSGORA ĒES
[HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE]
SECINĀJUMI,
sniegti 2018. gada 4. jūlijā¹

Lieta C-220/17

Planta Tabak-Manufaktur Dr. Manfred Obermann GmbH & Co. KG
pret
Land Berlin

(*Verwaltungsgericht Berlin* (Berlīnes Administratīvā tiesa, Vācija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesību aktu tuvināšana – Tabakas izstrādājumu ražošana, noformēšana un pārdošana – Direktīva 2014/40/ES – 7. panta 1. un 7. punkts – Aizliegums laist tirgū tabakas izstrādājumus ar raksturīgu aromātu – 7. panta 14. punkts – Pārejas posms attiecībā uz tabakas izstrādājumiem, kuriem piemīt raksturīgs aromāts un kuru pārdošanas apjoms Eiropas Savienībā attiecīgā produktu kategorijā ir 3 % vai vairāk – Spēkā esamības novērtējums – Vienlīdzīgas attieksmes princips – 13. panta 1. punkta c) apakšpunkts – Interpretācija – Tādu elementu vai aspektu aizliegums, kuros ir veikta atsauce uz garšu, smaržu, jebkādiem aromatizētājiem vai citām piedevām vai to trūkumu – Piemērošana tabakas izstrādājumiem ar raksturīgu aromātu, kurus atļauts pārdot pēc 2016. gada 20. maija

I. Ievads

1. Ar saviem prejudiciālajiem jautājumiem *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlīnes Administratīvā tiesa, Vācija) Tiesai vaicā par vairāku Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/40/ES (2014. gada 3. aprīlis) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas un saistīto izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu un ar ko atceļ Direktīvu 2001/37/EK² normu interpretāciju un spēkā esamību, ņemot vērā Savienības primārās tiesības.

2. Šie jautājumi tika uzdoti tiesvedībā starp tabakas ražotāju *Planta Tabak-Manufaktur Dr. Manfred Obermann GmbH & Co. KG* (turpmāk tekstā – “*Planta Tabak*”) un *Land Berlin* (Berlīnes federālā zeme, Vācija), kurā šis uzņēmums apstrīd, ka precēm, ko tas pārdod, ir piemērojams Vācijas tiesiskais regulējums, ar kuru transponēta šī direktīva.

¹ Oriģinālvaloda – franču.

² OV 2014, L 127, 1. lpp.

3. Daudzie iesniedzējtiesas uzdotie jautājumi aicina Tiesu no jauna vērtēt dažus aspektus, kas jau ir apspriesti tās 2016. gada 4. maija spriedumos Polija/Parlaments un Padome³, kā arī *Philip Morris Brands* u.c.⁴, it īpaši aizliegumu laist tirgū tabakas izstrādājumus ar raksturīgu aromātu un tabakas izstrādājumu noformēšanas noteikumus, ar ko ir aizliegti visi tie elementi vai aspekti, kas var veicināt šo izstrādājumu patēriņu un kas paredzēti attiecīgi Direktīvas 2014/40 7. panta 1. un 7. punktā, kā arī 13. panta 1. punktā.

4. Saskaņā ar Tiesas lūgumu šajos secinājumos tomēr tiks analizēti tikai divi šādi aspekti. Vispirms es vērtēšu pirmā aizlieguma spēkā esamību, ņemot vērā vienlīdzīgas attieksmes principu, ciktāl Savienības likumdevējs Direktīvas 2014/40 7. panta 14. punktā ir paredzējis pārejas posmu, kas piemērojams tabakas izstrādājumiem, kuriem piemīt raksturīgs aromāts un kuru pārdošanas apjoms Savienībā attiecīgā produktu kategorijā pārsniedz 3%. Pēc tam es pievērsīšos otrās normas interpretācijai, lai noteiktu, vai tajā uz tabakas izstrādājumiem, kuriem piemīt raksturīgs aromāts un kurus joprojām drīkst pārdot, ir aizliegts atsaukties uz aromātu, kuru tie satur.

5. Es ieteikšu Tiesai atbildēt, pirmkārt, ka Direktīvas 2014/40 7. panta 1., 7. un 14. punkts atbilst vienlīdzīgas attieksmes principam un, otrkārt, ka šīs direktīvas 13. panta 1. punktā faktiski ir aizliegts uz to izstrādājumu iepakojuma, kurus joprojām atļauts pārdot, lietot šādu atsauci uz raksturīgu aromātu.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Direktīva 2014/40

6. Direktīvas 2014/40 preambulas 16., 25. un 27. apsvērumā ir noteikts:

“(16) Atšķirīga regulējuma iespējamību vēl vairāk palielina bažas par to, ka tabakas izstrādājumiem ir aromāts, kas nav tabakas aromāts un kas varētu rosināt smēķēšanas sākšanu vai ietekmēt patēriņa modeļus. Būtu jāizvairās no pasākumiem, ar kuriem nepamatoti paredz atšķirīgus nosacījumus dažāda veida aromatizētām cigaretēm. Tomēr no izstrādājumiem ar raksturīgu aromātu, kuru pārdošanas apjoms ir lielāks, būtu pakāpeniski jāatsakās ilgākā laikposmā, lai patērētājiem būtu pienācīgi daudz laika izvēlēties citus produktus.

[..]

(25) Marķēšanas noteikumi būtu jāpielāgo arī jauniem zinātniskiem pierādījumiem. Piemēram, norāde par darvas, nikotīna un oglekļa monoksīda emisiju līmeņiem uz iepakojuma vienībām ir izrādījusies maldinoša, jo liek patērētājiem domāt, ka dažas cigaretes ir nekaitīgākas par citām. [..]

[..]

(27) Tabakas izstrādājumi vai to iepakojums var maldināt patērētājus, jo īpaši jauniešus, radot iespaidu, ka izstrādājumi ir nekaitīgāki. Piemēram, tas attiecas uz dažiem vārdiem vai elementiem (piemēram, “ar zemu darvas saturu”, “viegls”, “īpaši viegls”, “maigs”, “dabīgs”, “organisks”, “bez piedevām”, “bez aromatizētājiem” vai “ties”) vai dažiem nosaukumiem, attēliem un grafiskām vai citām zīmēm. Citi maldinoši elementi cita starpā var būt ieliktni vai citi papildu materiāli, piemēram, pielīmējamas etiķetes, uzlīmes, uzlīmēti elementi, nokasāmi elementi un uznavas, vai arī var attiekties uz pašu tabakas izstrādājumu formu. Daži iepakojumi un tabakas izstrādājumi var arī būt patērētājus maldinoši, piedēvējot ieguvumus, piemēram, svāra zaudēšanu, seksuālo

3 Spriedums, C-358/14, EU:C:2016:323.

4 Spriedums, C-547/14, EU:C:2016:325.

pievilcību, sociālo statusu, sociālo dzīvi vai tādas īpašības kā sievišķība, vīrišķība vai elegance. Arī atsevišķu cigarešu izmērs un izskats varētu maldināt patērētājus, radot iespaidu, ka tās ir nekaitīgākas. [..]”

7. Šīs direktīvas 1. pantā “Priekšmets” ir noteikts:

“Šīs direktīvas mērķis ir tuvināt dalībvalstu normatīvos un administratīvos aktus par:

- a) tabakas izstrādājumu sastāvdaļām un emisijām un ar tām saistītajiem ziņošanas pienākumiem, tostarp darvas, nikotīna un oglekļa monoksīda maksimālo emisijas līmeni cigaretēm;
- b) dažiem tabakas izstrādājumu marķējuma un iepakojuma aspektiem [..];

[..]

lai sekmētu netraucētu tabakas un ar to saistītu izstrādājumu iekšējā tirgus darbību, par pamatu ņemot augstu cilvēku, īpaši jauniešu, veselības aizsardzības līmeni, un lai pildītu Savienības pienākumus, kas noteikti PVO Vispārējā konvencijā par tabakas uzraudzību (Konvencija).”

8. Minētās direktīvas 7. pantā “Sastāvdaļu reglamentēšana” ir noteikts:

“1. Dalībvalstis aizliedz laist tirgū tabakas izstrādājumus ar raksturīgu aromātu.

[..]

7. Dalībvalstis aizliedz laist tirgū tabakas izstrādājumus, kuru jebkuras sastāvdaļas, piemēram, filtri, papīri, iepakojums, kapsulas, satur aromatizētājus vai jebkādus tehniskus elementus, kas varētu mainīt attiecīgo tabakas izstrādājumu smaržu vai garšu vai to dūmu intensitāti. Filtri, papīri un kapsulas nesatur tabaku vai nikotīnu.

[..]

12. Tabakas izstrādājumus, kas nav cigaretes un tinamā tabaka, atbrīvo no 1. un 7. punktā noteiktajiem aizliegumiem. Ja Komisijas ziņojumā tiek konstatēta būtiska apstākļu maiņa, Komisija pieņem deleģētos aktus saskaņā ar 27. pantu, lai atsauktu minēto atbrīvojumu konkrētai izstrādājumu kategorijai.

[..]

14. Šā panta noteikumus attiecībā uz tabakas izstrādājumiem, kuriem piemīt raksturīgs aromāts un kuru pārdošanas apjoms Savienībā attiecīgā produktu kategorijā ir 3 % vai vairāk, piemēro no 2020. gada 20. maija.

[..]”

9. Šīs pašas direktīvas 13. pantā “Izstrādājumu noformējums” ir noteikts:

“1. Iepakojuma vienības un jebkāda ārējā iepakojuma, kā arī paša tabakas izstrādājuma marķējums neietver nevienu elementu vai aspektu, kas:

- a) popularizē tabakas izstrādājumu vai veicina tā patēriņu, radot kļūdainu iespaidu par tā īpašībām, ietekmi uz veselību, apdraudējumiem vai emisijām; marķējums neietver informāciju par tabakas izstrādājuma nikotīna, darvas un oglekļa monoksīda saturu;

b) liek domāt, ka konkrētais tabakas izstrādājums ir nekaitīgāks par citiem vai ka ar to tiecas samazināt atsevišķu kaitīgu dūmu sastāvdaļu ietekmi, vai ka tam ir vitalizējošas, enerģizējošas, ārstnieciskas, jaunību saglabājošas, dabiskas, organiskas īpašības, vai ka tam citādi ir labvēlīga ietekme uz veselību vai dzīvesstilu;

c) atsaucas uz garšu, smaržu, jebkādiem aromatizētājiem vai citām piedevām vai to trūkumu;

[..]

3. Saskaņā ar 1. un 2. punktu aizliegti elementi un aspekti cita starpā var būt (uzskaitījums nav pilnīgs) uzraksti, simboli, nosaukumi, preču zīmes, grafiskas vai citas zīmes.”

B. Vācijas tiesības

10. Direktīva 2014/40 Vācijā tika transponēta it īpaši ar 2016. gada 4. aprīļa *Gesetz über Tabakerzeugnisse und verwandte Erzeugnisse* (Likums par tabakas un saistītiem izstrādājumiem) (*BGBI.* 2016 I, 569. lpp.; turpmāk tekstā – “*TabakerzG*”), kas stājas spēkā 2016. gada 20. maijā.

11. *TabakerzG* 5. pantā “Sastāvdaļas” ir noteikts:

“(1) Ir aizliegts laist tirgū:

1. cigaretes un tinamo tabaku,

a) kurām piemīt raksturīgs aromāts vai

b) kuru sastāvdaļas vai tehniskie elementi, kas var mainīt smaržu vai garšu, vai dūmu intensitāti, satur aromātus [..].”

12. *TabakerzG* 18. pantā “Aizliegumi ar mērķi aizsargāt patērētājus pret maldināšanu” ir paredzēts:

“[..]

(2) Ir aizliegts laist tirgū tabakas izstrādājumus, uz iepakojuma vienībām, ārējā iepakojuma vai paša tabakas izstrādājuma izvietojojot maldinošu reklāmas informāciju. It īpaši tas tā ir gadījumā:

[..]

3. ja reklāmas informācijā ir veikta atsauce uz garšu, smaržu, aromātu vai to trūkumu.

[..]”

13. *TabakerzG* 47. panta “Pagaidu noteikumi” 4. punktā ir paredzēts:

“Attiecībā uz cigaretēm un tinamo tabaku, kuru pārdošanas apjoms Savienībā attiecīgā produktu kategorijā ir 3 % vai vairāk, 5. panta 1. punkta 1. apakšpunkta a) punktu piemēro no 2020. gada 20. maija.”

III. Pamatlieta, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

14. *Planta Tabak* ir ģimenes uzņēmums, kas ražo un pārdod dažāda veida tabakas izstrādājumus. Pirms bija stājies spēkā Direktīva 2014/40, viena no šī uzņēmuma specialitātēm bija aromatizēta tinamā tabaka. Lielākā daļa šīs produkcijas bija mentola tabaka. Minētais uzņēmums pārdod arī nelielu klāstu cigarešu, lielākoties aromatizētu, ūdenspīpju tabakas, kā arī, nelielākā apjomā, cigarillus, cigārus un piederumus smēķētājiem.

15. 2016. gada 4. aprīlī Vācijas likumdevējs pieņēma *TabakerzG*, ar ko transponē Direktīvu 2014/40. 2016. gada 25. aprīlī *Planta Tabak* cēla *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlīnes Administratīvā tiesa) prasību, ar kuru apstrīdēja šī likuma normu attiecībā uz aizliegumu laist tirgū tabakas izstrādājumus ar raksturīgu aromātu, uz brīdinājumiem par ietekmi uz veselību un uz produktu noformēšanas noteikumiem piemērošanu tabakas izstrādājumiem, ko šis uzņēmums ražo un pārdod. Tomēr minētajai tiesai ir šaubas par minētās direktīvas attiecīgo normu spēkā esamību un interpretāciju.

16. Šajos apstākļos ar 2017. gada 21. aprīļa lēmumu, kas Tiesā iesniegts 2017. gada 27. aprīlī, *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlīnes Administratīvā tiesa) apturēja tiesvedību un uzdeva Tiesai tostarp šos jautājumus:

“1) [..]^[5]

- b) Vai [Direktīvas 2014/40] 7. panta 1. un 7. punkts, tos lasot kopā ar [tā paša panta] 14. punktu, nav spēkā vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpuma dēļ, jo ar tiem aizliegumi, kurus noteikt ir uzdots dalībvalstīm, bez attaisnojoša iemesla ir pakārtoti pārdošanas apjomam?

[..]

- 3) a) Vai [Direktīvas 2014/40] 13. panta 1. punkta c) apakšpunkts, to lasot kopā ar 3. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to dalībvalstīm ir noteikts pienākums aizliegt izmantot informāciju par garšu, smaržu, jebkādiem aromatizētājiem vai citām piedevām arī tad, ja tā nav reklāmas informācija un sastāvdaļu izmantošana joprojām ir atļauta?

- b) Vai [Direktīvas 2014/40] 13. panta 1. punkta c) apakšpunkts nav spēkā, jo ar to tiek pārkāpts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas^[6] 17. pants?”

17. *Planta Tabak*, Spānijas, Francijas, Ungārijas, Apvienotās Karalistes un Norvēģijas valdības, Eiropas Parlaments, Eiropas Savienības Padome, kā arī Eiropas Komisija iesniedza Tiesā rakstveida apsvērumus.

18. *Planta Tabak*, Spānijas un Apvienotās Karalistes valdības, Parlaments, Padome, kā arī Komisija piedalījās 2018. gada 21. marta tiesas sēdē.

5 Tā kā šie secinājumi ir paredzēti dažu īpašu aspektu izvērtēšanai 4. punktā izklāstīto iemeslu dēļ, šeit ir minēti vienīgi atbilstīgie jautājumi. Ar visiem prejudiciālajiem jautājumiem var iepazīties internetā un *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* (OV 2017, C 239, 25. lpp.).

6 Turpmāk tekstā – “Harta”.

IV. Analīze

A. Par Direktīvas 2014/40 7. panta 1., 7. un 14. punkta spēkā esamību, ņemot vērā vienlīdzīgas attieksmes principu (pirmā jautājuma b) daļa)

1. Ievada apsvērumi

19. Viena no dažādajām Direktīvas 2014/40 sekām attiecībā uz Savienības tiesisko regulējumu tabakas jomā ir vērā ņemams aizliegums laist tirgū izstrādājumus ar raksturīgu aromātu⁷, kas paredzēts šīs direktīvas 7. panta 1. punktā. Šī panta 7. punktā turklāt ir aizliegti tabakas izstrādājumi, kuru jebkuras sastāvdaļas, piemēram, filtri, papīri, iepakojums, kapsulas, satur aromatizētājus vai jebkādu tehniskus elementus, kas varētu mainīt attiecīgo tabakas izstrādājumu smaržu vai garšu vai to dūmu intensitāti. Šobrīd šie aizliegumi attiecas tikai uz cigaretēm un tinamo tabaku⁸.

20. Nosakot šos aizliegumus, Savienības likumdevējs vēlējās izņemt no tirgus vaniļas, šokolādes vai arī mentola tabakas izstrādājumus. Direktīvas 2014/40 preambulas 16. apsvērumā ir izklāstīti tā iemesli. Likumdevējs būtībā uzskatīja, ka šie izstrādājumi var rosināt, it īpaši jauniešu vidū, smēķēšanas sākšanu un ietekmēt patērētāju ieradumus. Kā norādījusi Tiesa – šādi aromāti maskē vai samazina tabakas dūmu rūgtumu un palīdz veicināt un piekopt smēķēšanu⁹.

21. Minētie aizliegumi principā stājās spēkā 2016. gada 20. maijā, dienā, līdz kurai dalībvalstīm bija jātransponē Direktīva 2014/40¹⁰. Tomēr šīs direktīvas 7. panta 14. punktā ir paredzēts, ka tabakas izstrādājumus, kuriem piemīt raksturīgs aromāts un kuru pārdošanas apjoms Savienībā attiecīgā produktu kategorijā¹¹ ir 3 % vai vairāk, varēs turpināt laist tirgū līdz 2020. gada 20. maijam¹².

22. *Planta Tabak*, kurai pievienojas iesniedzējtiesa, uzskata, ka Direktīvas 2014/40 7. panta 14. punktā ir nepamatoti paredzēti atšķirīgi nosacījumi salīdzināmiem tabakas izstrādājumiem un tādējādi tas ir pretrunā vienlīdzīgas attieksmes principam. It īpaši, lai arī ir vispārpieņemts, ka mentola cigaretēm ir noteikts šajā normā paredzētais pārejas posms¹³, saskaņā ar *Planta Tabak* rīcībā esošo informāciju tas netiekot piemērots mentola tinamajai tabakai¹⁴. Turklāt šis posms netiekot piemērots tabakas izstrādājumiem, kuri satur citus aromātus, tādus kā vaniļa vai eikalipts. Tomēr visiem šiem izstrādājumiem esot raksturīgas identiskas objektīvās īpašības, un tie radot vienādus riskus cilvēku veselībai.

7 Saskaņā ar šī jēdziena definīciju, kas sniegta Direktīvas 2014/40 2. panta 25. punktā, ir runa par "izteikt[u] smarž[u] vai garš[u], kas nav tabakas smarža un garša un ko rada piedeva vai piedevu kombinācija, tostarp, bet ne tikai, augļu, garšvielu, garšaugu, alkohola, konfekšu, mentola vai vaniļas, un kas ir sajūtama pirms tabakas izstrādājuma lietošanas vai tās laikā".

8 Direktīvas 2014/40 7. panta 12. punktā Savienības likumdevējs ir paredzējis atbrīvojumu citiem tabakas izstrādājumiem – tādiem kā pipju tabaka, cigāri un cigarilli – kas paliks spēkā, kamēr netiks konstatēta būtiska situācijas maiņa attiecībā uz pārdošanas apjomu vai jauniešu patēriņa ieradumiem.

9 Spriedums, 2016. gada 4. maijs, Polija/Parlaments un Padome (C-358/14, EU:C:2016:323, 44. un 54. punkts).

10 Saskaņā ar Direktīvas 2014/40 29. panta 1. punktu.

11 Jēdziens "produktu kategorija" Direktīvā 2014/40 nav definēts. Tomēr tā nozīmi var secināt no šīs direktīvas 2. panta 14. punkta a) apakšpunkta, kurā ir atsauce uz "kategorijām", kurās ietilpst cigaretes, tinamā tabaka, pipju tabaka, ūdenspipju tabaka, cigāri, cigarilli, košļājamā tabaka, šnaucautabaka vai orālai lietošanai paredzēta tabaka. Tā kā minētās direktīvas 7. panta 12. punktā raksturīgi aromāti šobrīd ir aizliegti tikai cigaretēm un tinamajai tabakai, šis pašas direktīvas 7. panta 14. punkts var attiekties vienīgi uz šīm divām produktu kategorijām.

12 Turklāt Direktīvas 2014/40 30. pantā ir paredzēts regulējums krājumu izlietošanai, un dalībvalstis varēja atļaut līdz 2017. gada 20. maijam laist tirgū tabakas izstrādājumus, kas ražoti vai laisti brīvā apgrozībā pirms šīs direktīvas stāšanās spēkā.

13 Tiesa jau ir atzinusi, ka uz mentola cigaretēm attiecas šis pārejas posms (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 4. maijs, Polija/Parlaments un Padome, C-358/14, EU:C:2016:323, 100. punkts). Šajā saistībā tā balstījās uz šī sprieduma pamatā esošās lietas dalībnieku vienprātīgiem apgalvojumiem (skat. ģenerāladvokātes J. Kokotes [J. Kokott] secinājumus lietā Polija/Parlaments un Padome, C-358/14, EU:C:2015:848, 10. zemsvirtras piezīme).

14 Atšķirībā no prasītājas pamatlietā Padome apgalvo, ka uz mentola tinamo tabaku, tāpat kā uz mentola cigaretēm ir attiecināts pārejas posms, kas paredzēts Direktīvas 2014/40 7. panta 14. punktā. To ņemot vērā, nav jāizskata šis jautājums šajos secinājumos.

23. Jāatzīmē, ka spriedumos Polija/Parlaments un Padome¹⁵, kā arī *Philip Morris Brands* u.c.¹⁶ Tiesa jau ir lēmusi par Direktīvas 2014/40 7. panta 1. un 7. punktā paredzēto aizliegumu laist tirgū tabakas izstrādājumus ar raksturīgu aromātu spēkā esamību, ņemot vērā samērīguma principu. Turpreti jautājums par šo normu spēkā esamību, tās lasot kopā ar šīs direktīvas 7. panta 14. punktu, ņemot vērā vienlīdzīgas attieksmes principu, vēl nav ticis uzdots.

24. Šajā saistībā ir jāatgādina, ka vienlīdzīgas attieksmes princips kā vispārējs Savienības tiesību princips prasa, lai līdzīgas situācijas netiktu aplūkotas atšķirīgi un atšķirīgas situācijas netiktu aplūkotas vienādi, ja vien tādai pieejai nav objektīva attaisnojuma¹⁷.

25. Starp normām, uz kurām iesniedzējtiesa atsaucas savā jautājumā, Direktīvas 2014/40 7. panta 14. punkts rada šādu atšķirīgu attieksmi. Šī norma nosaka tādu nošķirumu starp tabakas izstrādājumiem ar raksturīgu aromātu, kas pamatots ar katra no tiem pārdošanas apjomu attiecīgā produktu kategorijā. No tā izriet, piemēram, ka, pirmkārt, mentola cigaretēm, kuru pārdošanas apjoms Savienībā “cigarešu” kategorijā ir augstāks par 3 %, un, otrkārt, cigaretēm, kurām piemīt retāk sastopams aromāts un kuru pārdošanas apjoms nesasniedz šo robežvērtību, tiek piemēroti atšķirīgi noteikumi. Pirmās minētās varēs laist apgrozībā līdz 2020. gada 20. maijam, savukārt otrās minētās bija jāizņem no tirgus līdz 2016. gada 20. maijam.

26. Līdz ar to vispirms ir jāpārbauda, vai tabakas izstrādājumi, kuriem piemīt raksturīgs aromāts un kuri nesasniedz Direktīvas 2014/40 7. panta 14. punktā paredzēto 3 % robežvērtību, un izstrādājumi, kuri sasniedz šo robežvērtību, ir līdzīgās situācijās (2). Pieņemot, ka tas tā ir, pēc tam būs jāvērtē, vai atšķirīgajai attieksmei, kas tādējādi šiem izstrādājumiem tiek piemērota, ir objektīvs pamatojums (3).

2. Par situāciju salīdzināmību

27. Saskaņā ar Tiesas judikatūru “atšķirīgo situāciju salīdzināmais raksturs tiek novērtēts, ņemot vērā visus to raksturojošos elementus. Šie elementi ir jānosaka un jānovērtē, ņemot vērā Savienības tiesību akta, ar ko tiek ieviesta attiecīgā atšķirība, priekšmetu un mērķi. Turklāt ir jāņem vērā tās jomas principi un mērķi, kurā attiecīgais akts ietilpst”¹⁸.

28. Piemērojot šo “pārbaudi” šai lietai, ņemot vērā esošās nostājas¹⁹, ir jāuzdod ievada jautājums: vai aplūkojamo situāciju salīdzināmība tiek novērtēta, ņemot vērā *Direktīvas 2014/40 vispārējos mērķus* vai arī *konkrētos nolūkus, kas minēti tās 7. panta 14. punktā*, vai arī šos abus apsvērumus?

29. Ņemot vērā divpakāpju pārbaudi, kuru veic Tiesa savā judikatūrā, – situāciju salīdzināmība un objektīvs pamatojums – manuprāt, loģika ir šāda. Salīdzināmības stadijā ir jānosaka, vai aplūkojamās situācijas *principā* ir līdzīgas, ņemot vērā attiecīgā instrumenta vispārējos nolūkus. Vajadzības gadījumā pamatojuma stadijā ļauj noteikt, vai, neraugoties uz šo principā pastāvošo salīdzināmību, *attiecībā uz šī instrumenta konkrētu normu* pastāv īpaši apsvērumi, kas ir saderīgi ar minētā instrumenta priekšmetu un mērķi un kas pamato atšķirīgu attieksmi.

15 Spriedums, 2016. gada 4. maijs (C-358/14, EU:C:2016:323, 78.–104. punkts).

16 Spriedums, 2016. gada 4. maijs (C-547/14, EU:C:2016:325, 168.–191. punkts).

17 Skat. it īpaši spriedumus, 2004. gada 14. decembris, *Arnold André* (C-434/02, EU:C:2004:800, 68. punkts); 2008. gada 16. decembris, *Arcelor Atlantique et Lorraine* u.c. (C-127/07, EU:C:2008:728, 23. punkts), kā arī 2016. gada 4. maijs, *Pillbox 38* (C-477/14, EU:C:2016:324, 35. punkts).

18 Spriedums, 2011. gada 12. maijs, Luksemburga/Parlaments un Padome (C-176/09, EU:C:2011:290, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).

19 *Planta Tabak* ieskatā dažādie tabakas izstrādājumi, uz kuriem var attiekties Direktīvas 2014/40 7. panta 14. punkts, atrodas līdzīgās situācijās, ņemot vērā *cilvēku veselības aizsardzības mērķi*, ko tiecas sasniegt ar šo direktīvu. Turpreti Parlamenta, Padomes un Komisijas ieskatā šie dažādie izstrādājumi nav līdzīgās situācijās, ņemot vērā *šīs normas nolūkus*, no kuriem viens ir dot patērētājiem vairāk laika (skat. šo secinājumu 39. un nākamās punktus).

30. Kopumā, lai salīdzinātu tādu tabakas izstrādājumu ar raksturīgu aromātu situāciju, kuru pārdošanas apjoms attiecīgajā produktu kategorijā pārsniedz 3 % robežvērtību, un tādu izstrādājumu situāciju, kuru pārdošanas apjoms nesasniedz šo robežvērtību, manuprāt, ir jāpiesienas Direktīvas 2014/40 vispārējiem mērķiem. Šīs direktīvas 7. panta 14. punkta īpašie nolūki, manuprāt, vajadzības gadījumā būs jāanalizē objektīvā pamatojuma posmā.

31. Attiecībā uz Direktīvas 2014/40 mērķiem ir jāatgādina, ka saskaņā ar tās 1. pantu tai ir divkārsš vai pat trīskāršs mērķis. Tas ir sekmēt netraucētu tabakas un ar to saistītu izstrādājumu iekšējā tirgus darbību, par pamatu ņemot augstu cilvēku, īpaši jauniešu, veselības aizsardzības līmeni, un pildīt Savienības pienākumus, kas noteikti PVO Vispārējā konvencijā par tabakas uzraudzību (turpmāk tekstā – “VKTU”)²⁰.

32. Ņemot vērā šo trīskāršo mērķi, Savienības likumdevējs uzskatīja, ka visiem tabakas izstrādājumiem ar raksturīgu aromātu principā²¹ ir jāpiemēro viens tiesiskais regulējums. Tas uzskatīja, ka visi šie izstrādājumi var veicināt tabakas patēriņa uzsākšanu vai ietekmēt patēriņa paradumus. Šajā saistībā saskaņošanas pasākumu noteikšana, pamatojoties uz LESD 114. pantu, bija vērsta tieši uz to, lai izvairītos no “pasākumiem, ar kuriem nepamatoti paredz atšķirīgus nosacījumus dažāda veida aromatizētām cigaretēm”²². Šo pasākumu mērķis bija kopumā izskaust un novērst jebkādas atšķirības valstu tiesiskajā regulējumā par tādu sastāvdaļu izmantošanu, kas rada raksturīgu aromātu.

33. Turklāt VKTU, ko Savienības likumdevējs ir vēlējies ieviest, nav noteiktas atšķirības starp tabakas izstrādājumiem ar raksturīgu aromātu. Daļējās vadlīnijās VKTU 9. un 10. panta piemērošanai tiek mudināts atteikties no sastāvdaļām, ko izmanto it īpaši izstrādājuma garšas uzlabošanai, un nav noteikta nekāda atšķirība starp aromātiem, kas var tikt pievienoti tabakas izstrādājumiem²³.

34. Tiesa izmantoja tādu pašu pieeju savos 2016. gada 4. maija spriedumos Polija/Parlaments un Padome un *Philip Morris Brands* u.c.²⁴, nolēmot, ka dažādiem tabakas izstrādājumiem ar raksturīgu aromātu, pirmkārt, ir analogiskas objektīvās īpašības un, otrkārt, līdzīga ietekme uz tabakas patēriņa uzsākšanu un tā piekropšanu.

35. Iepriekš minētie apsvērumi man liek secināt, ka visi aromatizētie tabakas izstrādājumi, uz kuriem attiecas Direktīvas 2014/40 7. panta 1. un 7. punktā paredzētie raksturīgo aromātu aizliegumi, atrodas līdzīgās situācijās vienlīdzīgas attieksmes principa piemērošanas vajadzībām un to pārdošanas apjomam Savienībā šajā saistībā nav nozīmes.

3. Par objektīva pamatojuma esamību

36. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru atšķirīga attieksme pret līdzīgām situācijām ir pamatota, “ja tā ir balstīta uz objektīvu un saprātīgu kritēriju, proti, ja tā atbilst leģitīmi pieņemamam mērķim, ko izvirza aplūkojamie tiesību akti, un ja šī atšķirība ir samērīga ar mērķi, ko ar šo attiecīgo attieksmi ir vēlme sasniegt”²⁵.

37. Tā kā Direktīva 2014/40 ir Savienības tiesību akts, Savienības likumdevējam ir jāpierāda šāda kritērija esamība, sniedzot Tiesai šajā saistībā nepieciešamos elementus²⁶.

20 Parakstīta 2003. gada 21. maijā Ženēvā.

21 Izņemot Direktīvas 2014/40 7. panta 12. punktā paredzēto izņēmumu.

22 Direktīvas 2014/40 preambulas 16. apsvērums.

23 Šo vadlīniju 3.1.2.2. nodaļa. Dokuments pieejams šādā interneta vietnē:

http://www.who.int/fctc/treaty_instruments/guidelines_articles_9_10_2017_french.pdf (pēdējoreiz aplūkots 2018. gada 25. jūnijā).

24 Spriedumi, 2016. gada 4. maijs (C-358/14, EU:C:2016:323, 48.–54. punkts), kā arī (C-547/14, EU:C:2016:325, 114. punkts).

25 Spriedums, 2008. gada 16. decembris, *Arcelor Atlantique et Lorraine* u.c. (C-127/07, EU:C:2008:728, 47. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

26 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2008. gada 16. decembris, *Arcelor Atlantique et Lorraine* u.c. (C-127/07, EU:C:2008:728, 48. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

38. To ņemot vērā, Tiesa atzīst, ka Savienības likumdevējam ir plaša rīcības brīvība tādā jomā, par kādu ir runa šajā lietā, kurā tam ir jāizdara izvēle ar politiku, ekonomiku un sociālām lietām saistītos jautājumos un kurā tam ir jāveic sarežģīts novērtējums. Tiesa nevēlas aizstāt likumdevēja vērtējumu ar savu vērtējumu. Tā vienīgi veic ierobežotu tiesas pārbaudi, cenšoties atklāt pasākuma iespējamo *acīmredzami neatbilstošo raksturu* salīdzinājumā ar mērķi, ko šis pats likumdevējs ir vēlējies sasniegt²⁷. Konkrētāk, saistībā ar vienlīdzīgas attieksmes principa pārbaudi tiek sodītas *patvaļīgas* attieksmes atšķirības, proti, tās, kas acīmredzami nav pamatotas ar objektīviem un atbilstošiem kritērijiem attiecībā uz izvirzīto mērķi²⁸.

39. Šajā gadījumā Direktīvas 2014/40 preambulas 16. apsvērumā ir sniegts pirmais pamatojums ar tās 7. panta 14. punktu ieviestajai atšķirīgajai attieksmei. Šajā apsvērumā ir norādīts, ka atteikšanās no tādiem tabakas izstrādājumiem ar raksturīgu aromātu, kuriem ir augsts pārdošanas apjoms, būtu jāveic ilgākā laikposmā, “*lai patērētājiem būtu pienācīgi daudz laika izvēlēties citus produktus*”²⁹.

40. Šajā saistībā Parlaments, Padome un Komisija savos apsvērumos precizē, ka likumdevējs vēlējās ņemt vērā, ka daži raksturīgie aromāti ir patērētāju īpaši iecienīti un tādējādi ir būtiska viņu patēriņa ieradumu daļa. Šādi ieradumi var zust vienīgi pakāpeniski.

41. Turklāt Tiesa spriedumos Polija/Parlaments un Padome, kā arī *Philip Morris Brands* u.c.³⁰ ir noteikusi citu pamatojumu Direktīvas 2014/40 7. panta 14. punktā paredzētajam pārejas posmam. Vērtējuma aizlieguma laist tirgū tabakas izstrādājumus ar raksturīgu aromātu spēkā esamību, ņemot vērā samērīguma principu, Tiesa ir lēmusi, ka šis pārejas posms ir *domāts arī tam, lai dotu pielāgošanās laikposmu tabakas ražotājiem*³¹.

42. Šie divi pamatojumi atbilst vienai un tai pašai loģikai – izvairīties no dažām ekonomiskām un sociālām sekām, ko var radīt Savienībā plaši ražotu un lietotu preču straujš aizliegums.

43. Direktīvas 2014/40 sagatavošanas darbi atklāj arī to, ka likumdošanas procesā tika izteikta doma neaizliegt mentola tabakas izstrādājumus, kuri tiek uzskatīti par patērētāju plaši lietotiem. Šķiet, ka Direktīvas 2014/40 7. panta 14. punktā paredzētais pārejas posms vismaz daļēji ir rezultāts politiskam kompromisam starp, pirmkārt, tiem, kuri vēlējās pilnībā atbrīvot šos izstrādājumus no raksturīgo aromātu aizlieguma, un, otrkārt, tiem, kuri atbalstīja šādu aizliegumu³².

27 Skat. it īpaši spriedumus, 1973. gada 14. marts, *Westzucker* (57/72, EU:C:1973:30, 14. punkts); 2002. gada 10. decembris, *British American Tobacco (Investments) un Imperial Tobacco* (C-491/01, EU:C:2002:741, 123. punkts), kā arī 2015. gada 17. decembris, *Neptune Distribution* (C-157/14, EU:C:2015:823, 76. punkts). Šajā nozīmē skat. arī manus secinājumus lietā *Swedish Match* (C-151/17, EU:C:2018:241, 41. punkts).

28 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2008. gada 16. decembris, *Arcelor Atlantique et Lorraine* u.c. (C-127/07, EU:C:2008:728, 58. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

29 Mans izcēlums.

30 Spriedumi, 2016. gada 4. maijs (C-358/14, EU:C:2016:323, 99., 100. un 102. punkts) un (C-547/14, EU:C:2016:325, 187., 188. un 190. punkts).

31 Šajā saistībā jāprecizē, ka manā ieskatā šie divi spriedumi nav jāsaprot tādējādi, ka Savienības likumdevējam ir sistemātiski jāparedz pārejas posms, ja tas aizliedz kādu produktu ražošanu vai tirdzniecību. Tiesa, šāds posms var samazināt šī aizlieguma ekonomiskās un sociālās sekas un tādējādi līdzdarbojas tā samērīgumā. Tomēr ir runa tikai par *conditio sine qua non*, jo arī aizliegums bez pārejas posma var būt pilnībā pamatots un nepieciešams, ņemot vērā tādus primārus apsvērumus kā cilvēku veselības aizsardzība.

32 Jāatgādina, ka Komisijas priekšlikumā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas un saistīto izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu (COM(2012) 788 *final*) nebija neviena priekšlikuma, kas būtu līdzvērtīgs minētā 7. panta 14. punktam. Šī norma parādījās pirmajā šī priekšlikuma lasījumā Parlamentā. Toreiz parlamentārājās komitejās bija ieteikti dažādi grozījumi ar mērķi pilnībā izslēgt mentola tabakas izstrādājumus no raksturīgo aromātu aizlieguma. Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komiteja tādējādi bija ierosinājusi grozījumu, saskaņā ar kuru dalībvalstis varētu turpināt atļaut “*dažus tradicionālos tabakas aromātus, kas nav klasificējami kopā ar pārējiem tabakas aromātiem. Mentols tiek uzskatīts par tradicionālu tabakas aromātu*”. Priekšlikumus šajā saistībā bija iesniegusi arī Starptautiskās tirdzniecības komiteja, kā arī Lauksaimniecības un lauku attīstības komiteja (skat. Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komitejas ziņojumu un Starptautiskās tirdzniecības komitejas, Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komitejas, Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komitejas, Lauksaimniecības un lauku attīstības komitejas un Juridiskās komitejas atzinumus (A7-0276/2013)). Parlamenta 2013. gada 8. oktobrī pieņemto grozījumu (P7_TA (2013) 398) vidū bija arī tādas normas pievienošana, saskaņā ar kuru raksturīgo aromātu aizliegums nav jāpiemēro, “*ja mentols tiek izmantots jebkādā komerciālā veidā, kas ir bijis zināms līdz šīs direktīvas publicēšanas dienai, [..] 5 gadus [..]*”. Visbeidzot savā nostājā, kas pieņemta pirmajā lasījumā 2014. gada 26. februārī, (EP-PE_TC1-COD (2012) 366) šī iestāde ierosināja pievienot preambulas 16. apsvēruma pēdējo teikumu un 7. panta 14. punktu to pašreizējā redakcijā, un šīs normas tika saglabātas, likumdošanas procedūrai beidzoties.

44. Iesniedzējtiesa apšaubā, ka šādi iemesli ir saderīgi ar Direktīvā 2014/40 izvirzīto cilvēku veselības aizsardzības mērķi. Tomēr es uzskatu, ka tik sarežģītā, sensitīvā un no ekonomiskā viedokļa nozīmīgā jomā kā tabakas izstrādājumu regulējums, Savienības likumdevējs nav pārkāpis savu plašo rīcības brīvību, nosakot tabakas izstrādājumu ar raksturīgu aromātu laišanas tirgū aizliegumu pa posmiem.

45. Šajā saistībā tas, ka Savienības likumdevējs tikai uz laiku atlika dažu tabakas izstrādājumu ar raksturīgu aromātu aizlieguma stāšanos spēkā, ir nozīmīgi. Manā ieskatā likumdevējam bija atļauts cilvēku veselības aizsardzības mērķi īstenot pakāpeniski, paredzot ierobežoti piemērojamas atkāpes un atbilstošus pārejas posmus³³.

46. Tiesa turklāt pastāvīgi ir lēmusi, ka tad, ja Savienības likumdevējam ir jāpieņem noteikumi attiecībā uz sarežģītu situāciju, tas drīkst to veikt vairākos posmos, ja tā izvēle ir pamatota ar objektīviem un atbilstošiem kritērijiem attiecībā uz izvirzīto mērķi³⁴.

47. Tas, ka vispirms no tirgus tiek izņemti “nišas” produkti, bet pēc tam patērētāju plaši iecienīti produkti, šim nolūkam pamatojoties uz pārdošanas apjomu attiecīgā produktu kategorijā, manā ieskatā atbilst šiem nosacījumiem.

48. Pirmkārt, šāds kritērijs attiecībā uz izvēlētajiem produktiem ir *objektīvs*. Uz jebkuru produktu, lai kādas būtu tā īpašības, var attiekties Direktīvas 2014/40 7. panta 14. punktā paredzētais pārejas posms, ja tā pārdošanas apjoms sasniedz noteikto robežvērtību. Tiesa, kā tika atgādināts³⁵, Parlamenta ierosinātie grozījumi, kas bija pamatā šai normai, bija skaidri vērsti uz mentolu un izstrādājumiem ar šo aromātu. Tomēr ir jākonstatē, ka likumdevējs pārskatīja savu redakciju un galu galā izmantoja neitrālu kritēriju.

49. Turklāt pārdošanas apjoma kritērijs ir neitrāls attiecībā uz ražotājiem. Likumdevējs pievērsa vērību nevis to attiecīgajām tirgus daļām, bet katra produkta vispārējam pārdošanas apjomam. Attiecībā uz *Planta Tabak* apgalvojumu, saskaņā ar kuru tabakas izstrādājumus, kas pārsniedz minētā 7. panta 14. punktā paredzēto 3 % robežvērtību, lielākoties pārdodot daži multinacionāli tabakas uzņēmumi, savukārt “nišas” produktus galvenokārt ražojot mazie vai vidējie uzņēmumi, Tiesas rīcībā esošie materiāli neļauj pārbaudīt tā patiesumu. Prasītāja pamatlietā pati ražo aromatizētas cigaretes, savukārt Padome apgalvo, un tas netiek apstrīdēts, ka multinacionāli uzņēmumi pārdod arī “nišas” produktus. Katrā ziņā, pat pieņemot, ka šis apgalvojums būtu pierādīts, manā ieskatā, tas nebūtu izšķirīgs. Jebkura politika kādām personām rada neizdevīgas sekas. Kā tika norādīts šo secinājumu 38. punktā, Savienības tiesai svarīgi ir tas, lai nošķirums starp ieguvējiem un zaudētājiem netiktu pamatots ar patvaļīgu kritēriju. Tomēr šajā gadījumā pārdošanas apjoma kritērijs nepelna šādu kritiku.

50. Otrkārt, šis kritērijs ir *atbilstošs* attiecībā uz dažādajiem norādītajiem mērķiem, proti, dot patērētājiem laiku nomainīt viņu ierastos paradumus un dot laiku nozarei piemēroties³⁶. Šajā saistībā pārdošanas apjoms, norādot attiecību starp pieprasījumu un piedāvājumu, atspoguļo gan izplatītus patēriņa paradumus, gan to, cik ekonomiski nozīmīga ir Savienības produkcija, uz kuru attiecas raksturīgo aromātu aizliegums.

33 Pēc analogijas skat. spriedumu, 2011. gada 1. marts, *Association belge des Consommateurs Test-Achats* u.c. (C-236/09, EU:C:2011:100, 21.–23. punkts).

34 Šajā nozīmē skat. it īpaši spriedumus, 1984. gada 29. februāris, *Rewe-Zentrale* (37/83, EU:C:1984:89, 20. punkts); 2008. gada 16. decembris, *Arcelor Atlantique et Lorraine* u.c. (C-127/07, EU:C:2008:728, 63. punkts); 2013. gada 17. oktobris, *Schaible* (C-101/12, EU:C:2013:661, 91. punkts), kā arī 2016. gada 4. maijs, *Philip Morris Brands* u.c. (C-547/14, EU:C:2016:325, 63. un 134. punkts).

35 Skat. šo secinājumu 32. zemsvītras piezīmi.

36 Arī citi apsvērumi var pamatot dažādo veidu, kā tiek vērtēti izplatīti produkti un “nišas” produkti. Šajā gadījumā Komisija apgalvo, ka tam, ja bez pārejas posma tiktu izņemti no aprites plaši lietoti aromatizēti tabakas izstrādājumi, varētu būt tādas blakus sekas, ka attīstītos nelikumīga šo izstrādājumu tirdzniecība. Turpretī šāds risks esot ierobežots attiecībā uz Savienībā maz pārdotiem aromatizētiem tabakas izstrādājumiem. Iespēja gūt peļņu no šo pēdējo minēto izstrādājumu nelikumīgas tirdzniecības, ņemot vērā mazo pieprasījumu, neesot būtiska. Tomēr jānorāda, ka Tiesa ir noraidījusi līdzīgu argumentu savā spriedumā, 2016. gada 4. maijs, *Polija/Parlaments un Padome* (C-358/14, EU:C:2016:323, 88. punkts).

51. Turklāt, kā apgalvo Komisija, pārdošanas apjoma Savienībā kritērijs ir nozīmīgs, arī ņemot vērā juridisko pamatu, ar ko ir pamatota Direktīva 2014/40, proti, LESD 114. pantu, un ar šo direktīvu izvirzīto saskaņošanas mērķi. Dažu izstrādājumu aizlieguma ietekme uz iekšējā tirgus darbību zināmā mērā ir atkarīga no tā, cik apjomīga ir tirdzniecība starp dalībvalstīm. Minētais kritērijs arī šajā ziņā sniedz zināmu norādi par šo tirdzniecību.

52. Tāpat es uzskatu, ka, izvēloties pārdošanas apjoma Savienībā attiecīgā produktu kategorijā 3 % robežvērtību, likumdevējs nav pārkāpis savu rīcības brīvību. Tas varēja saprātīgi uzskatīt, ka pārdošanas apjoma attiecīgā produktu kategorijā 3 % robežvērtība atspoguļo nozīmīgus patēriņa ieradumus un nozīmīgu ražošanas apjomu.

53. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, es uzskatu, ka ar Direktīvas 2014/40 7. panta 14. punktu ieviestā atšķirīgā attieksme pret līdzīgiem tabakas izstrādājumiem ir objektīvi pamatota. Līdz ar to šī norma manā ieskatā ir spēkā, ņemot vērā vienlīdzīgas attieksmes principu.

B. Par Direktīvas 2014/40 13. panta 1. punkta c) apakšpunkta interpretāciju (trešā jautājuma a) daļa)

54. Kopš Direktīvas 2014/40 7. panta 1. un 7. punktā paredzēto aizliegumu stāšanās spēkā 2016. gada 20. maijā lielāko daļu tabakas izstrādājumu ar raksturīgu aromātu vairs nedrīkst pārdot Savienībā.

55. Dažus no šiem izstrādājumiem tomēr vēl var likumīgi ražot un pārdot Savienībā pēc šī datuma. Pirmkārt, kā tika norādīts saistībā ar pirmā jautājuma b) daļu³⁷, tādi tabakas izstrādājumi, kuriem piemīt raksturīgs aromāts un kuru pārdošanas apjoms Savienībā attiecīgā produktu kategorijā ir 3 % vai vairāk, – proti, it īpaši mentola cigaretes – būs aizliegti tikai no 2020. gada 20. maija. Otrkārt, tabakas izstrādājumus, kas nav cigaretes un tinamā tabaka, – proti, it īpaši pīpju tabaku, cigārus un cigarillus – aizvien var laist apgrozībā uz nenoteiktu laikposmu³⁸.

56. To ņemot vērā, saskaņā ar Direktīvas 2014/40 13. panta 1. punkta c) apakšpunktu iepakojuma vienību, ārējā iepakojuma, kā arī paša tabakas izstrādājuma marķējums neietver “*nevienu elementu vai aspektu*”, kas “*atsaucas uz garšu, smaržu, jebkādiem aromatizētājiem vai citām piedevām vai to trūkumu*”. Šī panta 3. punktā ir paredzēts, ka šādi aizliegtie elementi un aspekti it īpaši ir “*uzraksti, simboli, nosaukumi, preču zīmes, grafiskas vai citas zīmes*”³⁹.

57. *Planta Tabak* ieskatā, kam attiecībā uz šo jautājumu piekrit iesniedzējtiesa, no tā izriet paradoksāla situācija, kurā tabakas ražotāji, tiesa gan, var likumīgi pārdot dažus tabakas izstrādājumus ar raksturīgu aromātu, tomēr nevar norādīt aromātu, ko šie izstrādājumi satur, iepakojuma vienību, ārējā iepakojuma, kā arī pašu tabakas izstrādājumu marķējumā⁴⁰.

37 Skat. it īpaši šo secinājumu 21. punktu.

38 Skat. Direktīvas 2014/40 7. panta 12. punktu. Var minēt arī tabakas izstrādājumus, kuriem ir piemērojams regulējums krājumu izlietošanai, kāds paredzēts šīs direktīvas 30. pantā (skat. šo secinājumu 12. zemsvītras piezīmi). Ņemot vērā šo izstrādājumu marginālo raksturu, tie turpmāk šajos secinājumos netiks apspriesti.

39 Izcēlums mans.

40 *Planta Tabak* tādējādi savus ražojumus pārdod ar nosaukumiem un preču zīmēm, kuros loģiski ir veikta atsauce uz aromātiem, kurus tie satur, tostarp “Rum and Maple” un “PL 88 Menthol” tinamajai tabakai, “Danish Black Vanilla Mixture” un “McLintock Wild Cherry” pīpju tabakai, kā arī “Unitas Excellent Lemon Mint” un “Black Vanilla” cigaretēm. Daži no šiem izstrādājumiem, it īpaši pīpju tabaka, ir atļauti arī pēc 2016. gada 20. maija.

58. Bez šādas norādes patērētāji nevarot noteikt aromatizētos tabakas izstrādājumus vai, tieši pretēji, tos, kuri nav aromatizēti. Vēl bez šiem praktiskajiem apsvērumiem Direktīvas 2014/40 13. panta 1. punkta c) apakšpunktā paredzētais aizliegums radot ekonomiska rakstura problēmu. Ciktāl šādi aizliegtie elementi un aspekti ietver preču zīmes⁴¹, tabakas ražotāji būšot spiesti atteikties no tām savām preču zīmēm, kurās ir veikta atsauce uz garšu, smaržu, jebkādiem aromatizētājiem vai citām piedevām.

59. Šajā kontekstā iesniedzējtiesa aicina Tiesu precizēt, vai Direktīvas 2014/40 13. panta 1. punkta c) apakšpunkts attiecas tikai uz elementiem un aspektiem, kuriem ir *preces popularizēšanas vai reklāmas mērķis* un kuri pārsniedz *informēšanu vien* par garšas, smaržas, jebkādu aromatizētāju vai citu piedevu esamību konkrētajā tabakas izstrādājumā, vai arī *ir aizliegta pat atsauce uz šādu informāciju*⁴².

60. Tiesa spriedumā *Philip Morris Brands u.c.*⁴³ lēma, ka Direktīvas 2014/40 13. panta 1. punkta c) apakšpunktā noteiktais aizliegums iepakojuma vienību, ārējā iesaiņojuma, kā arī pašu tabakas izstrādājumu marķējumā norādīt jebkādu elementus vai aspektus, ar kuriem ir veikta atsauce uz garšu, smaržu, jebkādiem aromatizētājiem vai citām piedevām vai to trūkumu, ir piemērojams neatkarīgi no tā, vai šī informācija ir objektīvi patiesa.

61. Tāpat, pēc manām domām, nav šaubu par to, ka šajā normā ir aizliegtas pat neitrālas atsauces, kurām nav reklāmas rakstura, jo šīs normas formulējums nav interpretējams citādi.

62. Kā norāda Komisija, minētā 13. panta 1. punkta c) apakšpunkta formulējumā nav ietverts nekāds ierobežojums attiecībā uz preces popularizēšanas vai reklāmas informāciju. Tas attiecas uz visiem (“*nevienu*”) elementiem vai aspektiem, kas “*atsaucas*” uz garšu, smaržu, jebkādiem aromatizētājiem vai citām piedevām. Šī panta 3. punkta formulējums, kas norāda, ka šādi aizliegtie elementi un aspekti “*it īpaši*” ir uzraksti, simboli, nosaukumi, preču zīmes, grafiskas “*vai citas*” zīmes, pastiprina iespaidu par to, ka [aizliegums ir] vispārējs.

63. Turklāt, lai arī Savienības likumdevējs šī paša 13. panta 1. punkta a), b) un e) apakšpunktā ir lietojis formulējumus, kas, iespējams, var raisīt domu par zināmu kāda konkrēta produkta reklāmu (“*popularizē*”, “*veicina*”, “*liek domāt*”), formulējums “*atsaucas uz*”, kas lietots c) apakšpunktā, turpretī atspoguļo tikai to, vai, objektīvi raugoties, uz iepakojuma vienībām, uz ārējā iesaiņojuma, kā arī uz pašiem tabakas izstrādājumiem ir izvietota informācija par garšu, smaržu, jebkādiem aromatizētājiem vai citām piedevām⁴⁴.

64. Šo interpretāciju apstiprina arī Direktīvas 2014/40 preambulas 25. un 27. apsvērumi. Šajā saistībā no tā izriet, ka Savienības likumdevējs vēlējas aizliegt visus tabakas izstrādājumu noformējuma elementus, kas varētu maldināt patērētājus, īpaši jauniešus, attiecībā uz to kaitīgumu. To darot, tas, ņemot vērā pieejamos zinātniskos datus, uzskatīja, ka daži formulējumi (“*ar zemu darvas saturu*”, “*viegls*”, “*īpaši viegls*”, “*maigs*”, “*dabīgs*”, “*organisks*”, “*bez piedevām*”, “*bez aromatizētājiem*” u.c.), kā arī daži nosaukumi, attēli un zīmes var radīt šādu kļūdainu iespaidu⁴⁵.

41 Saskaņā ar Direktīvas 2014/40 13. panta 3. punktu.

42 Ģenerālvokāte J. Kokote savos secinājumos lietās Polija/Parlaments un Padome (C-358/14, EU:C:2015:848, 28. punkts) un *Philip Morris Brands u.c.* (C-547/14, EU:C:2015:853, 224. punkts) iestājās par labu šaurai Direktīvas 2014/40 13. panta 1. punkta c) apakšpunkta interpretācijai. Viņas ieskatā šajā normā ir atļauts minēt uz iepakojuma aromātus neitrālā formā, tos nereklamējot, ja šādu aromātu izmantošana vēl izņēmuma kārtā ir atļauta, un tas tā ir tāpēc, lai ļautu patērētājiem noteikt šos izstrādājumus.

43 Spriedums, 2016. gada 4. maijs (C-547/14, EU:C:2016:325, 141. punkts).

44 Citās Direktīvas 2014/40 valodu redakcijās tās 13. panta 1. punkta c) apakšpunktā lietotie formulējumi arī atspoguļo aizliegumu lietot vienkāršas atsauces (skat. it īpaši “*henviser*” dāņu valodā, “*beziehen*” vācu valodā, “*refers to*” angļu valodā, “*haga referencia*” spāņu valodā, “*richiami*” itāļu valodā un “*hänvisar*” zviedru valodā).

45 Šajā nozīmē skat. arī spriedumu, 2016. gada 4. maijs, *Philip Morris Brands u.c.* (C-547/14, EU:C:2016:325, 142. punkts).

65. Savienības likumdevējs tādējādi nevēlējās tikai *reglamentēt* uz tabakas izstrādājumu iepakojuma esošos elementus un aspektus, un tā mērķis nebija tikai precīzā popularizējoši apgalvojumi, it īpaši tādi, kas ir nepatiesi vai ar kuriem dažiem izstrādājumiem tiek piedēvēta noteikta iedarbība. Tas *aizliedza* jebkādas atsauces uz noteiktu informāciju ar pierādītu pamudinošu ietekmi uz patērētājiem, pat ja šī informācija būtu patiesa, neitrāla un tai nebūtu reklāmas rakstura⁴⁶.

66. Tiesa, Direktīvas 2014/40 preambulas 25. un 27. apsvērumā nav tiešas atsauces uz norādēm par garšas, smaržas, aromatizētāju vai citu piedevu esamību konkrētajā tabakas izstrādājumā, – ir minētas tikai norādes par šādu elementu neesamību. Tomēr likumdevēja loģika ir skaidra, – *vienkārša informācija* uz iepakojuma vienībām, uz ārējā iesaiņojuma, kā arī uz pašiem tabakas izstrādājumiem par garšu, smaržu, jebkādiem aromatizētājiem vai citām piedevām konkrētajā tabakas izstrādājumā *pati par sevi* var likt minimizēt šī izstrādājuma kaitīgo ietekmi uz cilvēka veselību un tādējādi veicināt tā patēriņu, un šī iemesla dēļ tā ir aizliegta⁴⁷.

67. Tāpat, manuprāt, nav šaubu par to, ka attiecībā uz tabakas izstrādājumiem ar raksturīgu aromātu, kurus vēl var likumīgi ražot un pārdot pēc 2016. gada 20. maija⁴⁸, Direktīvas 2014/40 13. panta 1. punkta c) apakšpunktā ir aizliegtas jebkādas norādes par aromātu, ko tie satur, uz iepakojuma vienībām, uz ārējā iesaiņojuma, kā arī uz pašiem šiem izstrādājumiem.

68. Ir jāatgādina, ka raksturīgs aromāts saskaņā ar šīs direktīvas sniegto definīciju ir *“izteikta smarža vai garša [..], ko rada piedeva vai piedevu kombinācija [..]”*⁴⁹. Tādējādi ar šo normu divkārti ir aizliegtas norādīt šādu raksturīgu aromātu uz attiecīgo izstrādājumu iepakojuma: pirmkārt, kā atsauci uz noteiktu garšu vai smaržu; otrkārt, kā atsauci uz piedevu vai piedevām, kas šo garšu vai smaržu rada.

69. Turklāt Savienības likumdevējs Direktīvā 2014/40 nav paredzējis atkāpes no tās 13. panta 1. punkta c) apakšpunkta attiecībā uz šiem izstrādājumiem, kuri aizvien ir atļauti⁵⁰. Tas ir vēl jo pamanāmāk tāpēc, ka šāda atkāpe turpretī pastāv attiecībā uz elektroniskajām cigaretēm un smēķēšanai paredzētiem augu izcelsmes izstrādājumiem⁵¹.

70. Tātad tādu tabakas izstrādājumu, kuriem piemīt raksturīgs aromāts un kuru pārdošana vēl ir atļauta, iekļaušana Direktīvas 2014/40 13. panta 1. punkta c) apakšpunkta piemērošanas jomā izriet no apzinātas likumdevēja gribas. Tiesa, īstenojot savas interpretēšanas pilnvaras, nevar rīkoties likumdevēja vietā un iekļaut šajā direktīvā atšķirības, ko tas nav noteicis⁵².

46 Darvas, nikotīna un oglekļa monoksīda emisiju līmeņu norādīšana šajā saistībā ir daļrunīgs piemērs. Saskaņā ar Direktīvu 2001/37/EK (2001. gada 5. jūnijs) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu (OV 2001, L 194, 26. lpp.), kas bija pirms Direktīvas 2014/40 spēkā esošais instruments, šie līmeņi bija obligāti jānorāda uz vienas no cigarešu paciņas sānu virsmām. Tomēr, ņemot vērā jaunākos zinātniskos datus, Savienības likumdevējs uzskatīja par pierādītu, ka *vienkārša norāde* par šiem līmeņiem *pati par sevi [var būt] maldinoša*, jo liek patērētājiem domāt, ka dažas cigaretes ir nekaitīgākas par citām (skat. pēdējās minētās direktīvas preambulas 25. apsvērumu).

47 Iesniedzējtiesa šaubās, ka norāde par sastāvdaļām, kas var likumīgi būt konkrētajā izstrādājumā, ja šai norādei nav reklāmas rakstura, radītu šādu pamudinošu iedarbību. Tomēr Tiesas uzdevums, interpretējot Direktīvas 2014/40 13. panta 1. punkta c) apakšpunktu, nav apšaubīt likumdevēja analīzi šajā saistībā.

48 To vidū, jāatgādina, ir mentola cigaretes (lidz 2020. gadam), kā arī aromatizēta pipju tabaka, ūdens pipju tabaka, cigāri un cigarilli.

49 Direktīvas 2014/40 2. panta 25. punkts, kura saturs ir minēts šo secinājumu 7. zemsvītras piezīmē (mans izcēlums).

50 Īpaši noteikumi tādu smēķēšanai paredzētu tabakas izstrādājumu marķēšanai, kas nav cigaretes, tināmā tabaka un ūdenspipju tabaka, – tātad dažu tādu izstrādājumu marķēšanai, kas vēl var saturēt raksturīgu aromātu, – ir minēti Direktīvas 2014/40 11. pantā. Tomēr šajā pantā ir paredzēta tikai iespēja atbrīvot šos citus tabakas izstrādājumus no pienākumiem uz iepakojuma izvietot minētās direktīvas 9. panta 2. punktā paredzēto informatīvo uzrakstu un tās 10. pantā paredzētos kombinētos brīdinājumus par ietekmi uz veselību.

51 Saskaņā ar Direktīvas 2014/40 20. panta 4. punkta b) apakšpunktu uz elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu iepakojuma vienībām un jebkāda ārējā iepakojuma obligāti ietver *visu izstrādājumā iekļauto sastāvdaļu sarakstu* un, neskarot šo pirmo pienākumu, neietver 13. pantā minētos elementus vai pazīmes, *izņemot tos, kas minēti 13. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktā* attiecībā uz informāciju par nikotīna saturu un *aromātiem*. Šīs direktīvas 21. panta 4. punktā ir paredzētas līdzīgas normas attiecībā uz smēķēšanai paredzētiem augu izcelsmes izstrādājumiem.

52 Šajā nozīmē skat. ģenerālvokāta Ž. Mišo [J. Mischo] secinājumus lietā *Cipriani* (C-395/00, EU:C:2002:209, 62. un 63. punkts), kuros viņš atkārtoti sakāmvārdu no romiešu tiesībām *“Ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus”* (Ja likumā nav noteikta nošķiršana, nekams mums neliek to noteikt).

71. Līdz ar to visi apsvērumi par nepieciešamību turpināt norādīt uz iepakojuma tabakas izstrādājumiem ar raksturīgu aromātu, kurus aizvien ir atļauts pārdot, to sastāvā esošos aromatizētājus ir jāattiecinā uz iesniedzējtiesas uzdotā trešā jautājuma b) daļu⁵³, kas attiecas uz Direktīvas 2014/40 13. panta 1. punkta c) apakšpunkta spēkā esamību, ņemot vērā tiesības uz īpašumu, kas garantētas Hartas 17. pantā. Tā kā šis jautājums nav šo secinājumu priekšmets, es katram gadījumam vienīgi uzsvēršu šādus elementus.

72. Neatkarīgi no tā, vai – līdzīgi tam, ko savos apsvērumos pauž Apvienotās Karalistes valdība, – tiktu uzskatīts, ka tiesības, kas tiek piešķirtas līdz ar preču zīmes reģistrāciju, ir vienīgi *negatīvas* – tādas, kas ļauj aizliegt zināmu rīcību trešajām pusēm, – vai arī tiktu uzskatīts, ka preču zīme savam īpašniekam piešķir arī *pozitīvas* tiesības tās izmantošanai, es uzskatu, ka preču zīmes izmantošana katrā ziņā ir atkarīga no tiesību ievērošanas, it īpaši tādu normu, tostarp Direktīvas 2014/40 13. panta 1. punkta c) apakšpunkta, ievērošanas, kuras atbilst tādām neatliekam mērķim kā cilvēku veselības aizsardzība⁵⁴.

73. Tiesa, šīs tiesību normas nepieciešamību, ņemot vērā minēto mērķi, apstrīd *Planta Tabak*. Tās ieskatā, ciktāl daži tabakas izstrādājumi ir atbrīvoti no šīs direktīvas 7. panta 1. un 7. punktā paredzētajiem laišanas tirgū aizliegumiem, šis pats mērķis neliekot pārtraukt norādīt uz šo izstrādājumu iepakojuma aromātus, ko tie satur.

74. Tomēr cilvēku, it īpaši jauniešu, veselības aizsardzība liek cīnīties arī par to, lai vairs nebūtu nekādu norāžu par raksturīgu aromātu uz joprojām atļauto izstrādājumu iepakojuma.

75. Šajā saistībā izstrādājumi, uz kuriem attiecas Direktīvas 2014/40 7. panta 12. punktā paredzētais atbrīvojums un kurus lielākoties lieto gados vecāki patērētāji un mazas iedzīvotāju grupas⁵⁵, tiek arī turpmāk rūpīgi pārbaudīti. Šai sakarā atteikšanās no noformējuma elementiem, kas var veicināt šo izstrādājumu patēriņu, ir pamatota, lai novērstu, ka vaniļas cigarilli mentola cigarešu vietā jauniešiem ir kā pamudinājums sākt smēķēt⁵⁶. Attiecībā uz tabakas izstrādājumiem, kuriem ir piemērojams šī panta 14. punktā paredzētais pārejas posms, ir jānorāda, līdzīgi kā norādījuši Parlaments un Francijas valdība, ka šis pārejas posms nav domāts tam, lai sniegtu ražotājiem papildu termiņu jaunu patērētāju piesaistīšanai. Šo izstrādājumu pievilcībai ir jābeidzas uzreiz, un tas nozīmē, ka it īpaši ir jāpārtrauc izvietot jebkādas norādes par raksturīgajiem aromātiem uz attiecīgo izstrādājumu iepakojuma.

76. Direktīvas 2014/40 13. panta 1. punkta c) apakšpunkta samērīgums nav apstrīdams, arī ņemot vērā apgalvotu lietpratīgas patērētāju informēšanas prasību. Tiesa, dažās jomās, tostarp attiecībā uz pārtikas produktiem, ir būtiski sniegt patērētājiem informāciju par to produktu sastāvdaļām, kurus viņi patērē, lai tiem ļautu atpazīt un atbilstīgi lietot pārtiku un izdarīt izvēli, kas atbilst viņu individuālajām uztura vajadzībām⁵⁷.

53 Šis jautājums atspoguļo *Planta Tabak* argumentāciju, saskaņā ar kuru Direktīvas 2014/40 ar 13. panta 1. punkta c) apakšpunktu esot pārkāptas viņu pamattiesības uz īpašumu. Prasītājas pamatlietā ieskatā šī norma aizliedzot attiecīgo preču zīmju īpašniekiem gūt labumu no sava īpašuma, to saprātīgi vai atbilstoši izmantojot. Ņemot vērā šī aizlieguma ekonomiskās sekas, tas esot pielīdzināms formālai atsavināšanai.

54 Pieņemot, ka Tiesa lemj, ka preču zīme tās īpašniekam piešķir šādas pozitīvas tiesības un ka Direktīvas 2014/40 13. panta 1. punkta c) apakšpunktā šīs tiesības ir ierobežotas, manā ieskatā šī norma ir jāuzskata par attiecīgo preču zīmju lietošanas tiesisko regulējumu (Hartas 17. panta 1. punkta trešais teikums), nevis par šo preču zīmju tiesību liegšanu (Hartas 17. panta 1. punkta otrais teikums), jo minētajā normā nav apstrīdēta to spēkā esamība un nav liegts tās izmantot citur, izņemot uz tabakas izstrādājumu iepakojuma. Turklāt Direktīvas 2014/40 13. panta 1. punkta c) apakšpunkts neskar preču zīmju tiesības pēc būtības. Šī norma vienīgi aizliedz preču zīmē iekļaut šajā normā uzskaitītos elementus. Ražotāji var turpināt darīt savus produktus atšķirīgus no citiem, izmantojot citas zīmes. Preču zīmju izcelsmes norādes funkcija tādejādi ir izpildīta (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2002. gada 10. decembris, *British American Tobacco (Investments)* un *Imperial Tobacco* (C-491/01, EU:C:2002:741, 152. un 153. punkts)).

55 Skat. Direktīvas 2014/40 preambulas 19. un 26. apsvērumu.

56 Šajā saistībā no Direktīvas 2014/40 7. panta 12. punkta, to lasot kopā ar preambulas 19. apsvērumu, izriet, ka atbrīvojums no tirgū laišanas aizliegumiem, kas piemērojams šiem īpašajiem izstrādājumiem, paliks spēkā tikai tik ilgi, kamēr netiks konstatēta būtiska situācijas maiņa attiecībā uz pārdošanas apjomu vai jauniešu patēriņa ieradumiem.

57 Skat., piemēram, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1169/2011 (2011. gada 25. oktobris) par pārtikas produktu informācijas sniegšanu patērētājiem un par grozījumiem Eiropas Parlamenta un Padomes Regulās (EK) Nr. 1924/2006 un (EK) Nr. 1925/2006, un par Komisijas Direktīvas 87/250/EEK, Padomes Direktīvas 90/496/EEK, Komisijas Direktīvas 1999/10/EK, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/13/EK, Komisijas Direktīvu 2002/67/EK un 2008/5/EK un Komisijas Regulas (EK) Nr. 608/2004 atcelšanu (OV 2011, L 304, 18. lpp.) preambulas 3., 4. un 17. apsvērumu, kā arī 3. panta 1. punktu.

77. Tomēr tabakas izstrādājumi nav parastas preces. Nav runa par to, lai neļautu patērētājiem vieglāk izvēlēties starp dažādām precēm. Šajā jautājumā sniegt patērētājiem atbilstošu informāciju galvenokārt nozīmē uzsvērt tabakas īpaši kaitīgo ietekmi uz viņu veselību. Kā būtībā apgalvo Apvienotās Karalistes valdība un Komisija, svarīgāks par pārredzamu informāciju par sastāvdaļām ir mērķis izvairīties no jebkādas informācijas, kas var likt patērētājiem aizmirst šo sastāvdaļu radītās sekas.

78. Turklāt nevajag pārspilēt Direktīvas 2014/40 13. panta 1. punkta c) apakšpunktā paredzētā aizlieguma praktiskās sekas. Tabakas ražotāji it īpaši joprojām var nošķirt izstrādājumus ar raksturīgu aromātu no citiem, ciktāl tie neizmanto nevienu no minētā 13. panta 1. punkta a) līdz e) apakšpunktā minētajiem elementiem⁵⁸.

V. Secinājumi

79. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai uz *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlīnes Administratīvā tiesa, Vācija) uzdotā pirmā jautājuma b) daļu un trešā jautājuma a) daļu atbildēt šādi:

- 1) Pirmā prejudiciālā jautājuma b) daļas izskatīšana nav atklājusi nevienu apstākli, kas var ietekmēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/40/ES (2014. gada 3. aprīlis) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas un saistīto izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu un ar ko atceļ Direktīvu 2001/37/EK 7. panta 1., 7. un 14. punkta spēkā esamību.
- 2) Direktīvas 2014/40 13. panta 1. punkta c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to dalībvalstīm ir noteikts pienākums aizliegt uz iepakojuma vienībām, uz ārējā iesaiņojuma, kā arī uz pašiem tabakas izstrādājumiem izmantot elementus vai aspektus, kuros ir veikta atsauce uz garšu, smaržu, aromatizētāju vai citu piedevu, arī tad, ja tā nav reklāmas informācija un attiecīgo sastāvdaļu izmantošana joprojām ir atļauta.

⁵⁸ Apvienotās Karalistes valdība tādējādi minēja iespēju tabakas izstrādājumu iepakojumiem piemērot krāsas, izmantojot, piemēram, zaļo krāsu mentola tabakas izstrādājumiem. Turklāt uz tabakas izstrādājumu iepakojuma norādītās informācijas lasīšana nav vienīgais veids, kāds ir patērētāju rīcībā, lai iepazītos ar izstrādājumu saturu. Lai atpazītu aromatizētos izstrādājumus, viņi var gūt informāciju no mazumtirgotājiem. Turklāt Tiesa jau ir noraidījusi šāda veida argumentus, kas pamatoti ar vajadzību sniegt patērētājiem skaidru un precīzu informāciju (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 4. maijs, *Philip Morris Brands* u.c., C-547/14, EU:C:2016:325, 160. punkts).